

ԲԱԺԱՆՈՒ ԿԵՆՏՐՈՆԻԹԻՆ

Պոչտային համար	12 ձր.
Վեցամսյա	6 "
Ս. Կապուստինսկի	
համար արհեստ	15 "
Վեցամսյա	8 "
Անհատիկ համար	
Տարեկան	3 ռ.
Վեցամսյա	1.50 "
ԿԱՆԻՅԻ ԿԱՍՏՆԻ	

Մանուկան սոցիալական կրթության համար 40 անգամ ավելի քան 20 անգամ և ևրեհեն առանց անհատական համար 20 ժողովրդական կրթության:

Վառնայի համար անոթի 10 սակրիս

ՇԱԲԱԹ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԶՈՐԵԲՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Պատկերի և գրքերի համար

Редакция на вѣстникъ
«Шаржумъ»
Varna
Redaction du journal
«Scharjourn»
Varna (Bulgarie)

Կոմպոզիցիոն և տպագրության

Արտատպարանի անոթի

(20 Անգլո-Ռուս)

Պոչտային համար անոթի
= 15 ԱՆԿԻՄ =

ՇԱԲԱԹԻՄԻ ԿՈՐ ԲԱԺԱՆՈՒԿԻ ԳՐՈՒՆՈՂԸ ԲԱԺՆԵԳՐԸ ՊԵՏԻ ԵՒ ԿԱՆԻՅԻ ԿԱՍՏՆԻ

ԼՍԻ ՔԱՅԸ

Համարները որ հին Հնչակեանները և վերակազմակա Հնչակեանները արդեն միացել են. եթե այդ լուրը ճիշդ է, շատ ուրախալի է: Մենք չը գիտենք թե՛ միացած մարմինը ինչ քննության պետք է բռնի և ինչ մարդիկ պետք է ղեկավարեն նրա գործունեությունը. և այդ մասին գուշակություններ անելու բոլորովին տրամադիր չենք. ոչ լաւ և ոչ վատ:

Մեզ համար ուրախալի կէտը այն է, որ յեզափոխական կեանքի մէջ նըբայրասպան կուր կէտը մէջտեղից վերանում է, միեւնոյն մարմինն պատկանած անդամները դադարում են իրար հարածելուց, իրար թշնամանելուց և, իրենց կրքերին յազուրդ տալու համար գործը մի կողմ թողած, յեզափոխականին պատիւ չը բերող գործերով զբաղվելուց:

Այդ միութիւնը տեղի ունենալուց յետոյ մենք կուենենանք միտին երկու յեզափոխական մարմիններ, որոնք տարբերվելու են իրենց կազմակերպական ձևերով:

Եւ մեր կարծիքով, երկու յեզափոխական մարմիններն էլ, դեռ ամբողջական միութիւնը չիրականացած, պարտաւոր են միայն իրենց գործով զբաղվել, միմիանց խոչնդոտ չը հանդիսանալ, անհրաժեշտ դէպքերում, ինչպէս օրինակ երիտասարդ թուրքերի համաժողովինն էր, միասին խորհրդածելով գործելու:

Այդպիսով կամաց կամաց ատելութիւնները մէջ տեղից կը վերանան. կուսակցական հակակրթութիւնները կը մեղմանան, կը մնան միայն զազափարական տարբերութիւնները, որոնք անհրաժեշտ պարագայում կը հարկվեն ժամանակի պահանջի հանդէպ, և հայ յեզափոխական տարրը միահամուռ ուժով իր

փառասոր միտին կը կատարի աշխարհի պատմութեան մէջ, վերջապէս ժամանակ է ստեղծելու այն հողը, ուր յեզափոխականները, զազափարական փոքրիկ տարբերութիւններ համար, թոյլ չը տան իրենց, կուսակցական նպատակները առաջ մղելու համար, զանազան ստոր խաւերի մէջ մտնել զիջանին և կամաց կամաց իրենք էլ վարակվեն յեզափոխութիւնը, յեզափոխականը և մարդը ստորացնող յատկութիւններով:

ՎԱՐԴՕ

ԵՐԻՐԱՅԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՆ
V-րդ. ՀԱՍՏԱԳՈՒՄԱՐ
Ժընեֆում 1902 թ. ին

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. նիստ.— Համագումարի բացումը: Բիւրոյի կազմութիւնը: Օրակարգի վաւերացումը: Համարատուութիւն «Միութեան» գործունեութեան: Խ. Մալումեան:

Բ. նիստ.— Համակրթութիւն եւ քաղաքական հայտերնեքին: «Միութեան» և քաղաքական հարցեր, — առաջարկ և օժանդակութիւն ուսանողներին: «Հայկական հարցը և զերմոնացիները», — դասախոսութիւն Ե. Թօփչեանի: Բերլինից:

Գ. նիստ.— Յարգանք Ալիշանի յիշատակին: Գծեր Ալիշանի կեանքից, — Ա. Պրոսպեան, Ժընեֆից: Համագումարի ծրագրի խնդիրը, առաջարկ Հայպիզի և Բերլինի ուսանողներին: «Հայ օրիորդը», — դասախոսութիւն Պ. Մալաբեանի: Մոնպելիէից, կանանց դրութիւնը թիւրքաց Հայաստանում:

Դ. նիստ.— Ազատասիրտ օտուտ մանների կոնգրէսը Պարիզում, — զեկուցում: «Հայոց հարցը» հայերի թե՛ տեսակէտից, — դասախոսութիւն Խ. Մալումեանի, Ժընեֆից: «Միւր բարձրագ գրականութիւնը», — դասախոսութիւն Ատոմ Ծահէնի, Հայպիզից:

Ե. նիստ.— Զէյթունի շարժման քառասունամեակը, 1862—1902 (յուշահանգէս) համակրթութիւն վիճակակից ազգերին:

Չ. նիստ.— Պատմագրութիւնները: «Դասախոսութիւն Մ. Յովհաննէսեանի, Ժընեֆից»:

Զ. նիստ.— Նախկին և այժմեան ուսանողների իրաւունքները, — առաջարկ Միւնխէնի և Մոնպելիէի ուսանող: «Վարդանանց պատերազմը» ընդհ. քաղաքակրթ. տեսակէտից, — դասախ. Ս. Տարնեանի, Լօզանից: «Հայ Յեզափոխութեան ներկայան», — դասախոսութիւն Ղ. Տէր Ազարեանի, Ժընեֆից:

Է. նիստ.— Պատգամաւորներ իրաւունքները, — առաջարկ Հայպիզի և Բերլինի ուսանողներին: «Պոլկասեան հայերի արդի դրութիւնը», — դասախոսութիւն Թ. Խաչմանի (ոչ. անդ.): «Մալաբեանի երկրագործութիւնը», — դասախոսութիւն Ե. Պալեանի (ոչ. անդ.):

Ը. նիստ.— «Միութեան» տաշիկայ գործունեութեան ծրագիրը, — քննութիւն և հաստատում: Գրամական միջոցներ, նախահարց:

«Միութեան» գրոջակի և նշանի խնդիրը (կանոնագր. յոդ. 29)

Թ. նիստ.— Գուէարկութիւններ, Առաջիկայ 1903 թ. համագումարի տեղի որոշումը: Ընտրութիւն Հիւլաօր կամիտէի: Ընտրութիւն կարգադիր յանձնաժողովի քաղաքի:

Համագումարի փակումը

Իրեկոյ թ

- 1) Հրաւիրում ենք «Միութեան» զանազան քաղաքների անդամներին, անկախ ընտրած պատգամաւորներին, շնորհ բերել, որքան կարելի է շատ թւով, առաջիկայ համագումարին:
- 2) Պատգամաւորները, ինչպէս և եկող անդամները, պիտի աշխատեն ինեղ ժընեֆ մարտի 31ին, երբ նշանակւած է Համագումարի բացումը:
- 3) Այն պատգամաւորները, որոնց ընտրողները միջոց չունեն, ճանապարհածախք ստանում են կարգ. Յանձնաժողովից՝ ժընեֆում:

(4. նոր դասախոսութիւններ կը մտնեն օրակարգի յաւելած մէջ: 5) Ժընեֆում կազմւած է յատուկ Հիւլաօրի մասնախումբ, եկող րնկերներին ընդունելու և դիրութիւններ տալու համար: Եկող ընկերների համար սենեակներ պատրաստւած են Օրիշ և Ալիքի մէջ մասնաճիւղ գներով:

6) Համագումարը տեւելու է մի շաբաթ:

ԿԱՐԳԱԴԻՒ ԾԱՆՁՆԱԾՈՂՈՒԹ
Ժընեֆ
1902 մարտ

ՀԱՄԱՍՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԽՈՒՂՈՒԹԻՆ

ՈՒՇՈՐՕՊԻԷՆ 22 ՄԱՐՏ

Դեռ մի քանի ամիս առաջ Ռուսաստանում յուսացողներ կային որ կրթական նախարար գէնէրալ Վանուսովու ազատական վարչութեան շնորհիւ պէտք է յաջողէր խաղաղութիւնը վերահաստատել, համապարանական կեանքի մէջ: Լուրջ բարենորոգումներ էին սպասվում: Ստոկոլմար և անհնազանդ ուսանողները անգամ չէին համարձակվում բոլորովին ուրանալ նոր նախարարի բարի կամեցողութիւնը: Լրագիրները լիքն էին համախորանին նւիրված յօդւածներով:

Պրոֆէսորները և գրագէտները քննադատում էին կրթութիւնը կառավարելու ներկայ ձևը և բարենորոգումներ էին առաջարկում: Բազմաթիւ ծրագիրներ ներկայացվեցին նախարարութեան և յանձնաժողովի կազմվեցին կարծիքներ յայտնելու այս խնդրի մասին:

Բայց վիճարանութիւնները, կրթութեանները և յանձնաժողովները ոչ մի հետեւանքի չը հասան: Նախարարութիւնը իր խոստումներին և ոչ մեկը կատարեց: Այս գուր ճիգերից հետաքրքիրված Մոսկովայի համալսարանական յանձնաժողովի նախագահ, պատմութեան հոշակաւոր պրոֆէսոր Վինոգրադով հրաժարական տուց: Այս եղաւ սպասումի և յոյսերի այս շրջանի վերջը: Դեկտեմբեր 22ին կրթական նախարարը հաշակեց «առժամեայ կանոնները», որ ինքն էլ մշակել առանց պրոֆէսորների կարեւորութիւն տալու: այդ կանոնները ուսանողներին աւտոււււ էին խմբեր կազմել միատեսակ ասանձիգերի և ուսումների ուսանողներից: Նախագահներ ընտրել, յայց պաշտօնապէս արգելում էին այն ընդհանուր րնա-

տրու թիւն կրող համագումարումները, որոնք նախարարութիւնը վերջին ամիսներում հանդուրժում էր և համարեայ թէ օրինաւորացել էր :

Մինչև անո՞վ միջոցին հրէա ուսանողներին համար որոշված թիւր աւելի եւս պակեցնուցում էր :

Ուսանողները շահե ժամանակ ունեցան ստուգելու որ, հակառակ պաշտօնական յայտարարութիւններին, անցնել տարիներում աքտորված իրենց ընկերները ներված չէին :

Այսպիսով խորտակվեց համարարանական կեանքի նոր շրջան ունենալու յոյսը . ինչպէ՞ս այն ամեն յոյսերի Զարեհի տարազէմ կայսրութեան մէջ, ուր արտարար իշխում են ոչլուււական եւ բարեմիտ մարդիկ . որոնք ընտրվում են պատահականորէն պալատական ինտրլանդներին շնորհիւ : Արտօթութիւնները վերսկսեցին . կրկին խոզվայոյզ միտինգներ սեղի ունեցան բոլոր բարձրագոյն կրթական հաստատութիւններում :

Վճնցին պարսաւել գէնելալ Վանախուս և արհամարանքով մերժել էառժամեայ կանոնները :

Կիւեոմ ուսանողները հանդիսաւոր կերպով այրեցին այդ կանոնները . նրանց օրինակին հետեւեցին Պետերպուրգի մի քանի բարձրագոյն դպրոցների ուսանողները :

Պետերբուրգի համալսարանի ուսանողներին մի միտինգում բոլոր խմբերի նախագահները հրատարակեցին, որոնք ընտրված էին առանձնապէս միայն Պետերբուրգի ուսանողներին համար կազմված աւելի ազատական կանոններ համաձայն, որոնց այժմ փոխարինում էին սահմանափակ կանոնները :

Բոլոր միտինգներին մէջ էլ որոշվեց հետեւել զործագուի ուղղութեան, որը արդէն ուսանողները վերջին տարիներում մաքաւելու միջոց էին ընդունել :

Ահա այդպէսով էր որ դասաւանդութիւնը կա՞ց կամոց դադարեց բոլոր բարձրագոյն դպրոցներում և նախարարութեան ուրիշ միջոց չը մնաց . բայց եթէ դպրոցները գոցել մինչև ցը նոր կարգադրութիւն :

Մի անգամ էլ աւելի պայտուցվեց որ կոռուպուի թիւնը . չը նայելով իր ուժին, անկարող է բարձրագոյն կրթութեան գործը վաղի :

Մի անգամ եւս Ռուսաստանը հաստատեց այն ակնկալի հակամարտը, որը գոյութիւն ունի անկապակից պաշտօնաւորութեան մէջ և բացակայութիւնը ամենաարտական ազատութեան ու նորին իսկ ժամանակակից ուսումնական կեանքի ոգու :

(Շարունակելի)

ԴԺԳՈՂԸ

Ե.

Ինչպէ՞ս քան Դժգոհս շարունակելը, քիզմէ ներուրութիւն կը խնդրեմ պարուն վարդօ, որ այց . Դժգոհիս պատճառով սուտ միութեան կանոնները կապ կանձել սկսան քու հասցէիդ :

Հոյ չէ, դուն ուրիշ մեղքերու համար հարուստութեան միջոց արամաղիր նղա՞ն :

Հրաչեան, առանց քեզմէ հարցնելու, 28 Եւսուկը վաճառական Դ. Ուէն, որուն դուն յանձնած էիր այդ սպրահնը, առաւ եւ քեզի անձառնի մարդու մը յանձնեց : 28 սուսուկի գլխուն քար ինկաւ ու սկսան

քու հասցէիդ կաղիանձել . դուն ազնուութիւնը ունեցար լսելու եւ որիշի մը սխալին համար հարուստներն դուռնուց : Հակառակորդներդ, աղտուա ու լիբս, իրողութիւնը դիտարկելով հանդերձ ստորնութիւնը ունեցան քու վեհանձն լուծենէդ օգուելի :

Այդ կորուստը տեղի ունեցաւ քութախանձակին հրատարականոյ աալէն վերջ, բայց հաշիւը լեզնցին զքեզ գոնէ իբր պատասխանատու մը բոտել :

Երեք տարին կանցնի որ դու, թատանձակ քով հրատարած ես քու պաշտօնէդ, 1898ի օգոստոսին ի վեր միայն մէկ քանի ամիս, կրկին ընկերական բռնապաշտութիւններէ ստիպելով, պաշտօնը շարունակեցիր, ու կրկին նետեցիր իսկոյն, եւ մարդիկ այս ահագին ժամանակարն թացքին մէջ քեզի վրայ մեղքեր կուզին բարդել իբր դաշնակցական պաշտօնաւոր գործիշի մը վրայ : Ու դուն շարունակ կը լռես եւ չես թերսնար, սոսկ իբր դաշնակցական անհատ քու ավակցութիւնդ տալուն մէջ :

Չէ, Պարոն վարդօ, լսելը չափ ուսանան ունի . դուն կը լռես բայց ինծի մի սրգիլքը խօսելու . Ես եւ շատերը զքեզ յարգած հնք, կը յորդեմք . ու չենք ուզեր որ մեր յարգած գործիշի վրայ զուր տեղը աղտ մը քուելի :

Կիտենք որ կազմակերպութեան մէջ գտնուած պաշտօնաւոր ընկերները միշտ կուզեն որ դուն սչ միայն համակիր դաշնակցական մը լլլաս, այլ մարմին մը մէջ մտնաս եւ գործնաւար կողմին, համաձայնիս, դադարիս իբրեւ դաշնակցական անհատ գործելէ . այլ պաշտօնական Դաշմարտու մը մէջ մտնաս :

ԹՂԹԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ղօնսուն, 20 մարտ

«Այլօրուան որքն է վաղուան Հայաստան», եւ եթէ այսօրուան որքը կը մենի, հոգիով, մտքով եւ սրբտով կը մեռնի նաեւ Հայաստանը . բայց ո՞վ կր՛լլ պատասխանատուն : Անցեալ օր զիպուածով մը Ղօնսունի փողոցներուն մէջ հանդիպեցայ խուճի մը հայ պատանիներու, բոլորն ալ զփոյն, բոլարն ալ յուսահատ . որոնց քնքոյշ, երհտասագ կրքերէն երկար ախեր կը թռչէին : Կամաց մը մտեցայ իրենց ու սկսայ իբրեւ անլլիպայի ո՞ն ունկեղբել դրերնք . երբեմն անկճքնք . . . եւ երբեմն ալ մէկզմէկ յուսալորդ խօքեր կարտասանէին իրարու . «դուն սա հասցէին դիմէ, իսկ դուն ալ միտին . հարկաւ բան մը կր՛լլայ եւայն» : Չի կրցայ համբերել, հետաքրքրութեամբ մտեցայ ու հարցուցի թէ իրենք ո՞վ են եւ ի՞նչպէս այդ գրութեան մէջ ընկեր են : Շատ չի խօսեցան, միայն դառն ժպիտով մը յայնպեցին թէ՛ դոյր կը փնտենի :

Հետեւեալ օր ուրիշ տեղերէ իմացայ որ ատենք պատուելի թուականին 1897ի ալիս այլ տեղերէ եւ մասնաւոր Պուկարիայէն բերել տուած որբերն են եղեր : Այս տղաքը բաւական ժամանակ մեծ զրկանքներ կրելէ վերջ իրենց յամատ ջանքերուն շնորհիւ յաջողած են անգլիական կուսովարութեան կողմէ հաստատուած Պոյս սխուր աւարտել, պատուելին ինամականութեան ներքեւ, որ դեռ

իրենց ընկերներէն մէկ քանին կը յաճախեն : Վերոյիշեալ վարժարանը թողուցած ժամանակ տղաքը դիմած են իրենց խնամակալին խնդրելով որ գործի դնէ զիրենք . բայց պատուելին կը պատասխանէ թէ ինք մասնաւորաբար ուսմունք տալու համար բերել առած է զիրենք եւ կը յորդորէ որ վեց ամիս եւս սպասեն մինչեւ որ բարձրագոյն վարժարան մը գրուին : Վեց ամիսը կուգայ կանցի եւ դեռ միեւնոյն գրուին մէջ կը գտնուին, կրկին իրեն կը դիմեն եւ լացատրութիւն կը խնդրեն իրենց այս անորոշ կացութեան մասին . պատուելին լացալծակապէս կը յայտարարէ թէ այլ եւս չի կրնար ու է օգնութիւն ընել իրենց՝ դպրոց երթալու համար : Սեղծ աղաքը յուսախար կը խնդրեն որ գոնէ մէկ մէկ գործ գտնէ իւրաքանչիւրին, որ կարող ըլլան ժամանակ մը ապրիլ մինչեւ որ կամ կրկին իրենց ծնողացը դառնան եւ կամ գործի մը ձեռնարկեն . ի՞նչ ըլլայ աղէկ պատուելին պատասխանը . «ես ստակ ընենք չեմ կրնար ընել, գոցէք դուք փնտնեցէք գտէք, ինչ որ կուզէք անուրիք» : Սեղծ աղաքը ոչ բարեկամ եւ ոչ ալ ձանձօթ մը լենին այս օտար երկրին մէջ, բայց ստիպուած են, ուրիշ ճար չը կայ, ուստի խումբով քաղաք կրկին իրենք իրենց համար գործ գտնելու :

Հոս հարցում մը կը ներկայանայ . «բայց ո՞վ է պատասխանատուն», ո՞վ է որ պիտի հետաքրքրուի այս մտթանկիւնին մէջ յոչոտող սպազայ հայաստանով : Ասկէ բաւական ժամանակ առաջ «Իրաւունք»-ի աւիկար թղթակիցը կը ջանար պատ. թուականը բարեկործ մը ներկայացնել իր ընթերցողներուն, լոկ զայն պաշտպանած լլլալու համար, առանց գործին մաղիչափ իրազեկ լլլալու : Տեսէք իր ծակտրամաբանութիւնը . Որբերը պաշտեքէն մարերի կը ժողվեն, իսկ ընթերցողի յօրուածագիրը զայս կարողարցնէ բաւով թէ իրենց ժողոված մտերին իրենք կուտեն (իրբեւ նախաձայ եւ ընթերթ) : Բայց ո՞ր կը մնայ թումսեանի որբայնամ անունը, երբ որբերը իրենք կը հարթթայնին իրենց ուսեւէրը, թոյ կը խնդրուի միայն այդ մարերի ժողովելու շուրջը չէր դատնար : Բայց հիմա ի՞նչ կըսէք ասոր, պարուն, կը տեսնէք ձեր բարեկործ թուականին է որ մեծամեծ խոստումներով տղաքը իրենց ծնողացը կրկին խնդրէ վերջը այսպէս երեսի վրայ կը թողու գիտնալով որ անոնք ո՞չ ծնողք . ոչ բարեկամ եւ ոչ ալ ձանձօթ մը ունին այս օտար եւ օտար ստակ ընենք չեմ կրնար ընել : Չեզի կը հարցընեմ . ո՞ր օտարազգի որբայնամը նոյն իսկ պիտի համարձակէր թումսեան հայուն չափ անզրթ գտնուել մարտիրոս ժողովըրիս զուակներուն հանդէպ :

Օ՞ն ուրեմն, «Իրաւունք»-ի պարուն կարկուտին եւ Սուրբիին, կարգը ձերն է, հաճեցէք կրկին հրապարակել իւր վարչապետի թումսեանը պաշտպանելու, միայն վստահ լլլալով որ իմ այժմեան հրապարակածս զեւ աննշան գէպերէն մէկն է, ասորպէս շատ շատեր տեղի ունեցած են այդ որբանոցին մէջ, բայց ձանձուկ մնացած :

Հոս հրապարակաւ կը հարցնեմ պատ. թուականին թէ ի՞նչ նպատակով կուզէ պահել այդ տղաքը, քանի որ ոչ ուսմունք կուզէ տալ անոնց եւ ոչ ալ գործ գտնել . ի՞նչը չէր որ ասոնց ծնողացը կը խոստանար ուսմունք եւ կու ապագաներէ անոնց համար, իսկ իր հիսակուան ընթացքին ի՞նչ լացատրութիւն կուզէ տալ :

Պատուելին պէտք է գիտնայ որ իր օտարական պարսակաւորութիւնէն այդ տղայն սնանար մէկ գոյժ գրուանի . որ չըստիպուին այդպէս խեղճ ու կրակ կօտարայի փողոցները շրջել գործ գտնելու համար : Այս, կը կրկինեմ, պարտքն է, քանի որ ինք պատճառաւորաբար անխիղճ անոնց անհոգութիւնը, հակառակ պարագային պիտի չի դադրի գինքը : Բարբաբոս մը նկատուէլէ, բառին բովանդակ առու մովը :

Երբորդ, պարտաւոր է նախ սպահանկ իր օտարական պատասխանը, որովհետեւ եւ թէ զիտէր որ իր կարողութեանէն վեր էր ստանալու : Պարտաւոր է նախ սպահանկ իր օտարական պատասխանը, որովհետեւ եւ թէ զիտէր որ իր կարողութեանէն վեր էր ստանալու :

Երբորդ, պէտք է գիտնայ ինչ որ իր օտարական պատասխանը, որովհետեւ եւ թէ զիտէր որ իր կարողութեանէն վեր էր ստանալու : Երբորդ, պէտք է գիտնայ ինչ որ իր օտարական պատասխանը, որովհետեւ եւ թէ զիտէր որ իր կարողութեանէն վեր էր ստանալու : Երբորդ, պէտք է գիտնայ ինչ որ իր օտարական պատասխանը, որովհետեւ եւ թէ զիտէր որ իր կարողութեանէն վեր էր ստանալու :

քանի որ ոչ ուսմունք կուզէ տալ անոնց եւ ոչ ալ գործ գտնել . ի՞նչը չէր որ ասոնց ծնողացը կը խոստանար ուսմունք եւ կու ապագաներէ անոնց համար, իսկ իր հիսակուան ընթացքին ի՞նչ լացատրութիւն կուզէ տալ :

Պատուելին պէտք է գիտնայ որ իր օտարական պարսակաւորութիւնէն այդ տղայն սնանար մէկ գոյժ գրուանի . որ չըստիպուին այդպէս խեղճ ու կրակ կօտարայի փողոցները շրջել գործ գտնելու համար : Այս, կը կրկինեմ, պարտքն է, քանի որ ինք պատճառաւորաբար անխիղճ անոնց անհոգութիւնը, հակառակ պարագային պիտի չի դադրի գինքը : Բարբաբոս մը նկատուէլէ, բառին բովանդակ առու մովը :

Երբորդ, պարտաւոր է նախ սպահանկ իր օտարական պատասխանը, որովհետեւ եւ թէ զիտէր որ իր կարողութեանէն վեր էր ստանալու : Երբորդ, պէտք է գիտնայ ինչ որ իր օտարական պատասխանը, որովհետեւ եւ թէ զիտէր որ իր կարողութեանէն վեր էր ստանալու : Երբորդ, պէտք է գիտնայ ինչ որ իր օտարական պատասխանը, որովհետեւ եւ թէ զիտէր որ իր կարողութեանէն վեր էր ստանալու :

1902 մարտ 13 Ռուսաճոյ

Չեր թերթին 36 էրդ . թիւն մէջ . Ռուսաճոյ գնն դրուած Նեղիճ սօրաբարութեանը թղթակցութիւնը կարողալու գործող աւելի ունեցող . յոթադղ կըսեմ, որովհետեւ միտինգի հիմայ չէի լսած այն աստիճանի անպատկառ ստիպուածութիւն մը . որը բացայայտ ճշմարտութեան մը առջեւ կարենար երբ եւ ինչ գոյութիւն ունենալ :

Պ. Նեղիճ . իր կրթութեան սկիզբներէն անդրաւ անալ կը կեղծէ—եւ այդ չեմ գիտի ի՞նչ դիտումով—թէ՛ անց եալ 1901 տարուան մարտ ամսուան մէջ յումարուած ընդհանուր ժողովի տուած մէկ որոշումին հակաձայն, Ընթերցարանը, մինչև ան ատեն իրեն եկամտով տղայնութիւն մէկն եզոզ արծարանը վերցուցած եւ անոր հետ որ եւ է աննշանութիւն ու նեղալէ դադարեմ է : Պարտ յօդուածագիրը կարենեմ չը պիտի ունենայ անհոգութիւնը կարողալու ստիպուածութեան մը ըլլալը խստովանելու համար . քանի որ ինք եւս իր զրաւութեան մէջ . . . յոթադղաբար աւելի ուշ, հաստատած է այդ բանը . առանց իսկ աչքի աճալ ունենալու ամեն անգամ արտաշուք իրողութիւններով զբաղող թղթակցի(է) թէ՛ համար հարկ եղած ամենատեղի պայմանները, որոնք զէպերին ու անցքերը չի խնդար իրում նկարագրերն եւ անպատուաբար հակասութիւններու շիրալուն մէջ կը կայանան :

Ի՞նչ լսել կուզէ արդեօք Պարունու երբ . . . Անանթիւն սկսեալ կրկին խազամուլութեան ախտը իր բոյնը դաւ Հայկ . ընթերցարանին մէջ . բայց այս անգամ անոր գոհերը զըպրոցական աշակերտներ եղան . . . պարբերութիւնը դուրս կը նետէ իր

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Հանգուցեալ Տատեան Յարու... թիւն փաշայի մատենագարանը... 5250 գրքով... 150ի չափ զխանութի...

—Իտալիոյ Մարգարիտա թագուհին... Միջիջիտի մէջ վախճանը... 30000 թագաւորի...

—Թիֆլիսի մէջ վախճանը... Հանգուցեալը հարուստ մատենագարան մը թողուցեր է...

—Հայ կաթողիկոսներու Հռոմի նուիրակը... Գոյունեան կայսրուհի...

—Ստամբուլի մէջ Գոյունեան... Կարճ ժամանակէն ի վեր... Գոյունեան...

Առաջնորդարան Հայոց Կարկնոյ Դիւան Արկած. Յանձնաժողովոյ թիւ 94 ԸՆԿԱԼԱԳԻՐ

Տեղոյս երկրաչարմբ հիշատակած լոյսի նպատակով... Տեղոյս երկրաչարմբ հիշատակած լոյսի նպատակով...

Ստամբուլի մէջ Գոյունեան... Ստամբուլի մէջ Գոյունեան... Ստամբուլի մէջ Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

Մարտի 11 Պոլսի մէջ... Անցեալները ձեռք բերած մը կիսապատկան թիւն... Գոյունեան...

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԲ

— 0 —

Գահիրէ — Պարոն Մխաթեան . Այս դո-ք քսան ոսկի ֆրանք զըր- կած էք . բայց թէ դուք ձեր քար- թին մէջ եւ թէ ձեր քոյրը իր նա- մակին մէջ գրած էք որ կը զրկէք նաեւ «Շարժումս՝ բաժնեգիրնը, որ կընէ 15 ոսկի ֆրանք . Այդ 15 ֆը- րանքը անցած է ձեր բաժնեգիրնի հա- շուին :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ք Ո Ւ Ր Ք Ի Ա

Երևոյցի մէջ սարսափ կը տի- րէ . Սուլթանի բոլոր պաշտօնեա- ները լարուած վիճակի մէջ են : Սուլթանը շատ մը կարեւոր խն- դիրներ մէկգրի թողած , իր ամ- բող ու շաղբու թիւնը դարձուցած է անսպասելի և անհաճոյ խր- աւմներու վրայ , որէ ցօր մեծ ծաւալ կտանան Ալպանիոյ և Մա կեդոնիայի մէջ . Բացի ատոնցմէ Սուլթան կը վախնայ որ Մակե- դոնիոյ մէջ ապստամբութիւնը բարձրանալուն պէս . Հայաստա- նի մէջ ալ պայթի , Գանձարանի դատարկութիւնը , զօրքի դժգո- հութիւնը ամուսկան չը տրուե- լուն համար , այսպիսի պարագա- ներու մէջ Սուլթանին մեծ ան- հանգստութիւն կը պատճառէ :

— Սամուի նոր իշխանին խըն- դիրը կնճռտած է . Սամուցիներ- րը կը բողբեն Մխաթաթի հե- ոսցման դէմ և չեն ուզեր նոր- իշխանը : Սուլթանը այստեղ ալ դժուարութիւններու կը հանդի- պի :

— Սուլթանը Ֆուատ փաշային դատաւճիռը դեռ հաստատած չէ , կուզէ որ նախ վճարեկ ատեա- նէն հաստատուի :

— Պոլսէն կը հաղորդեն որ գա- հաժառանգը կասկածելի պայ- մաններու մէջ յանկարծակի հի- ւանդացեր է : Հիւանդութիւնը բաւական ծանր է :

Ռ Ո Ւ Ս Ի Ա

Բաթումի դործատրական խը- ոսփութիւններու միջոցին 80 գործաւորներ ըսպաններ են :

— Կայսրը բաւական բարկա- ցիւր է գնդապետ Կրիմի դաւա- ճանութիւնը իմանալով և որոշեր է որ այլեւս ոչ մէկ գերման ըս- պա պահել :

Քանի մը գերման կարեւոր ըս- պաններ հրաժարական տուեր են :

— Վերջին խոսփութիւններու պատճառով 682 հոգի Սիպիւրիա արտորուեր են , իսկ 527 հոգի բանտարկութեան դատապարա- ուեր են 3—6 ամիս ժամանակով :

— Գիտութեանց ճեմարանը Մաքսիմ Կօրկիյ զրադէտը պատ- ուաւոր անգամ բնորոժ էր : Կառավարութիւնը այդ բնորո- թիւնը հաստատած չէ , որովհետեւ ան իբր հակակառավարական ճան չըցուած է :

Թ Ր Ա Ն Ս Վ Ա Լ

Հոչակաւոր Աէսիլ Ռօւէս , որ Անգլո—Թրանսիլաւի պատերազ- մին գլխաւոր զրգիչներէն մի կը համարուէր , մեռեր է :

— Քիչնէր կը հեռագրէ որ քա նի մը անգլիական զօրադնդեր պօ էր զօրավար Տէլարէյի դէմ ե- լած են . Անգլիացիները 5 թըն- դանով , շատ ձիեր և եղնիւր զը բաւեր են ու 135 պօէր ալ գերի վարեր են :

Հօրտ Ռէլալէի հարաւային Ա- մերիկայ երթալուն կատան հետեւեալ բացատրութիւնները .

— Հօրտին յանձնարարուած է փորձել արդեօք Թրանսիլաւի և Օրանժի կառավարութիւնը պիտի համաձայնի հետեւեալ պայման- ներով հաշտութիւն կայացնել :

1. Ոսկի հանքերը տեղա- փոխուին այն ծովափերը , որոնք հասարակապետութիւննե- րը ծովէն կը բաժնեն :

2. Անպայման անկախութիւն միայն Անգլիոյ քաղաքական գե- րիշխ նութեան տակ :

3. Բոլոր աֆրիկանտերներուն , նախապիւններուն որոնք ինպատ- պօէրներու ապստամբած են ընդ- հանուր ներում :

— Թրանսիլաւի առժամեայ նա- խագահ Գալը—Պիւրկէր Հօրտ Քիչնէրի զիմած է երթալ Էրե- տօրիա իրեն հետ տեսնուիլ և ապա երթալ Օրանժ և նախագահ Շթէյնի ու Տուէթի հետ խորհր- դակցիլ հաշտութեան մասին : Քիչնէր իր կառավարութեան ար- տօնութեամբ համաձայնած է . Գալը—Պիւրկէր քանի մը կարե- վոր ընկերներով Բրէթօրիայէն անցնելով գացած է Օրանժ :

Կը կարծուի թէ Հօրտ Ռէլա- լէյ այդ խնդրոյն առթիւ գա- ցած է Թրանսիլաւի :

Ֆ Ր Ա Ն Ս Ա

Երեսփոխանական ժողովը 500,000 ֆր. որոշեր է նախագահ Լուպէի Ռուսիա ճամբորդելու համար :

— Երեսփոխանական ժողովի քուէարկութեամբ որոշուեր է ե- րեսփոխաններուն իրաւասութեան ժամանակը փոխանակ չորսի վեց տարի ըլլայ :

Ս Մ Ե Ր Ի Կ Ա

Միացեալ Նահանգները կը շա- րունակեն իրենց նաւատորմիչը հզօրացնել : Շատ մը տեսակ տե- սակ պատերազմական նաւեր կը շինուին :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Յունաստանի ուսանողական ցոյ- ցերու պատճառաւ , որ աւելի Օլիւա թագուհուն զէմ ուղղուած էր , Ռուս յունական յարաբե- րութիւնները բաւական լարուած են :

Պ Ո Ւ Լ Կ Ա Ր Ի Ա

Նախարարապետ պ. Տանէֆ մեկնեցաւ Էքթերսպուրկ . կըսեն թէ Տանէֆ գացած է Ռուսիոյ ա- յակցութիւնը խնդրելու ուելի թեթեւ պայմաններով փոխառու- թիւն մը կնքելու համար :

— Ռուս կառավարութիւնը հա- յորդած է պուլկար կառավարու- թեան թէ՛ Շիպկայի հանդէսին միջոցին , որ հոն սպաննուած ռուս զինուորներու յիշատակին պիտի ըլլայ , պուլկար հոգեւորա- կանութիւնը պաշտօն չը պիտի կատարէ :

Չ Ի Ն Ա Ս Տ Ա Ն

Կայսրուհին հրովարտակով մը հրամայած է որ չին ալլիկներու ուրբերը այլեւ չը ծռեն :

— Հարաւային մասի մէջ խոռ- վութիւնները գեւ կը շարունակ- ուին : Խռովարարները զբաւեր են Չանք—Չան քաղաքը :

ԿՕՇԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Հայրապետ Սարգսեան «Բրէսլաւա- կա» մեծ պողոտային վրայ . Ամենաընտիր ապրանքէ պատրաս- տի եւ մասնաւոր պաւէրով կօշիկ- ներ . գները չափաւոր . Վտտան ենք թէ յաճախորդները գո՛ր պիտի մնան ամեն կերպ . Վտտան 5

ԹԱՏՐՈՆ ՍԱՆԴՐԱԼ

1902 ժարտ 16 , այս գիշեր ժամը 8ին ԱՐՏԱՔՈՅ ԿԱՐԳԻ ՇՔԵՂ ԵՐԵՎԱՆԻ Թատերասէր երիտասարդաց կողմանէ Ի ՆՊԱՍ

ՕՐ . ՄՈՐԻ ԳԱԼՃԵԱՆԻ Առաջին անգամ ըլլալով մեծաւ պատրաստութեամբ պիտի ներկայաց- ՅԵՂԱՓՈՒՍԿԱՆ

ԱՐԱՆԱՍ ՏԻԱՔՕ

Եղերբը 5 արարուած 8 պատկերով Չարդաբուն տեսարաններով . Չանազան կրգիւր և պարերը

Օր . ՄԱՐԻԻ և Օր . ՎԷՆԵՑԻԱԿ Կողմէ ՈՐԴԵՄՊԱՆ ՀԱՅՐԸ

(Տրամ 1 արարուած) Խիստ ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն 3 արար

Գ Ո Ւ Թ Ո Ն

Հանդես աւսեսայ , հողագործակաւ , գիտական եւ արտեսագիտական Հիմնադիր տնօրէն Գուրգին Ը . Մեծսուրեան Հրատարակուած է Ը . րգ թիւը , շահեկան բովանդակութեամբ : Տարեկան բաժնեգիրն 12 ֆր . դի- մել հիմնադրին , 23 rue de la Oueh...

L'EUROPEEN

Շարժաթերթ քաղաքական , մի- ջագային իրաւունքի , բնկերական հարցերու , գրական եւ ռեզարուես- տական : Տարեկան 15 ֆր . Վեցամսեայ 8 ֆր . Հասցէ 24 rue Dauphine Paris VI

ՆՕԹԱՅՈՎ ԵՐԳԵՐ

Ֆիլիպէի Հայկ . Երգեցիկ խում- բը պատրաստ ունի հետեւեալ քառաձայն երգերը :

«Մեր Հայրենիք» , «Մայր Ա- րագսի» և «Ձիւղիւխին ֆաթէն կիրամ» , «Լուսեց ամպերը» , (Կա- րա Մուրզա) , «Ի մարտ—բաւ ի որբան» , «Վրէժ—թող կորչիւն» մէկական երես 15 սանթիմ :

«Արիք Հայկազունք» , «Ես լը- սեցի մի անուշ ձայն» , և «Օյնա- զան»—ժողովրդական պարերգ— (Կարա Մուրզա) երկու քական ե- րես 30 սանթիմ :

«Ռազմերգ—Հայ եղբայրները» 3 երես 45 սանթիմ :

«Ինչպէք տեսէք ո՞վ է կերել զէճ» և «Լեփօ լէ լէ»—ժողովր- դական պարերգ—(Կարա Մուրզա) «Ուսալան—բերին աթոռ ելա» 4ական երես 60ական սանթիմ :

Արտասահմանի համար մէկ ե- րեսը 20 սանթիմ :

Ֆիլիպէի Հայկ . Երգ.—բաս . Խումբ Հասցէ Յակոբ Սըվաճեան (Ֆիլիպօր)

ԵՐԿՐՈՒՅԻ ՀԱՅ ՈՒՍ . ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Երկրպայի Հայ . Ռու . Միութեան նամակ ուղարկելու եւ առհասարակ ամէն տեսակ զիմում ընելու համար պէտք է դիմել հետեւեալ հասցեով Իււնիոն Տի . Զիլիսիան Արմ . Լիօռնր րիւ սը Լիֆօլ սը Շիպի 2 Սուխ ժրնէլ Կարգողիւր Յանձնաժողով

ОТГОВОРНИКЪ

Мурадъ-Ераносянъ Печ. Взаимность — Варна